

**Ба шури диссертационии 6Д.КОА-003 дар
назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон
(734025, Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш.
Душанбе, к. Буни Ҳисорак, шаҳраки
донишҷӯён, бинои таълимии 7, ауд 102)**

ТАҚРИЗ

**ба автореферати Ҳукматов Давлатҷон Ҷамшедович дар мавзуи
«Рушди низоми назорати дохилӣ дар раванди идоракунии
фаъолияти корхонаҳои қишоварзӣ» (дар мисоли Ҷумҳурии
Тоҷикистон), ки барои дарёфти дараҷаи илмии номзади
илмҳои иқтисодӣ аз рӯйи ихтисоси 08.00.08 – Баҳисобгирии
муҳосибӣ ва аудит**

Дар шароити муосир, масъалаҳои асосие, ки барои давлатҳо
аҳамияти муҳими назаррас доранд - таъмини мустақилияти иқтисодӣ,
бехатарии иқтисодӣ, рақобатпазирии иқтисодиёт ва амнияти озукаворӣ
ба ҳисоб мераванд. Ҳалли ҳамаи масъалаҳои зикр гардидаро, ки дар
барномаю стратегияҳои давлатӣ таъкид карда шудаанд, танҳо бо дуруст
ва оқилона ба роҳ мондани банақшагирӣ, баҳисобгириӣ, идоракунӣ,
назорат, мақсадгузорӣ ва амалигардонии онҳо ҳам дар сатҳи субъектони
ҳочагидорӣ, ҳам дар сатҳи соҳаҳои муҳталифи иқтисодиёт ва ҳам дар
сатҳи идоракунии давлатӣ, комёб шудан имконпазир мегардад. Дар
чунин ҳолат зарур шуморида мешавад, ки дар баробари соҳаҳои саноат,
соҳтмон ва нақлиёт, дар соҳаи қишоварзӣ низ ҳамчун яке аз соҳаҳои
пешбари иқтисодиёт рушду такмил додани банақшагирӣ, баҳисобгирии
идоракунию муҳосибӣ ва назорату татбиқро амалӣ гардондан шарти
ҳатмӣ боқӣ мемонад. Дар миёни ин вазифаҳои идоракунӣ, нақши
назорат бартарӣ пайдо мекунад, чунки маҳз тавассути он ҷанбаҳои қавӣ
ва заифи фаъолияти молиявӣ-иктисодӣ ва ҳочагидории корхонаҳо зохир
карда шуда, самти самараноки кори ояндаи онҳо муайян карда мешавад.
Бинобар ин, бояд пеш аз ҳама рушду такмили назорати дохилӣ дар сатҳи
субъектони ҳочагидории соҳаҳои пешбари иқтисодиёт, маҳсусан
корхонаҳои қишварзӣ роҳандозӣ карда шавад, то ин ки онҳо тавонанд
самаранокии фаъолияти худро баланд бардошта, бо ин восита дар ҳалли
масоили амнияти озукаворӣ ва рақобатпазирии иқтисодии Ҷумҳурии
Тоҷикистон дар маҷмӯъ саҳмгузор гарданд.

Аз ин рӯ, имрӯз назорати дохилӣ бояд ба он нигаронида шавад, ки
риояи қонунҳо, санаду меъёрҳои ҳукуқӣ ва ҳифзи дороиҳо дар

фаъолияти корхонаҳои кишоварзӣ таъмин карда шуда, тавассути баҳодиҳӣ ва мониторинг самаранокии кори ояндаи онҳо ба маротиб баланд бардошта шавад. Бинобар ин, дуруст ба роҳ мондан, ташкил кардан, рушд додан ва мукаммал гардондани низоми назорати дохилӣ дар корхонаҳои кишоварзӣ омӯзиш ва таҳқиқи ҷанбаҳои гуногуни назариявию илмӣ ва амалиро талаб менамояд.

Нуқтаҳои қайдгардида ва масоили зикршуда аз он далолат мекунанд, ки таҳқиқоти илмии гузаронидашудаи унвончӯ Ҳукматов Д. Ҷ. мубрамияти рӯзмарра дорад.

Дар автореферати диссертатсияи мазкур асосҳои илмию назариявӣ ва амалии рушди низоми назорати дохилӣ дар раванди идоракуни фаъолияти корхонаҳои кишоварзӣ муҳтасар дида баромада шудаанд. Раванди таҳаввулоти донишҳои илмӣ ва таҳлили фаъолияти амалии соҳаи идоракунӣ, баҳисобгирии муҳосибӣ ва назоратро ҳамчун вазифаи идоракунӣ тавсиф дода, муаллиф принсипҳо ва шаклҳои ташкили назорати дохилиро дар корхонаҳои кишоварзӣ аниқ ва асоснок кардааст.

Таҳияи тартиби гузаронидани аудити дохилии низоми назорати дохилии сифати раванди тиҷоратӣ дар фаъолияти корхонаҳои кишоварзӣ низ шоистаи диққати маҳсус мебошанд, ки тавассути пешниҳоди амсилаи иттилоотии он коркард карда шудааст.

Инчунин, муайинкунии роҳу воситаҳо ва таҳияи методикаи ҳисобкуни самаранокӣ, арзёбии сифат, ташхис ва пайгирии кори низоми назорати дохилӣ дар корхонаҳои кишоварзӣ, ки ба талаботи стандартҳои байнамилалӣ ҷавобгӯ мебошад, коркарди тавсияҳо оид ба татбиқи методикаи мазкур барои арзёбии низомҳои баҳисобгирии муҳосибӣ ва назорати дохилӣ дар корхонаи мушахҳас қобили мулоҳиза ва диққат мебошанд.

Аз ин ҷо метавон чунин хулоса баровард, ки таҳқиқоти диссертационии Ҳукматов Д. Ҷ. аҳамияти муайяни амалӣ дорад, чунки он дар имконияти истифодашавандагӣ доштани натиҷаҳои таҳқиқот барои ҳалли масоили рушду такмили низоми назорати дохилӣ дар раванди идоракуни фаъолияти корхонаҳои кишоварзии Ҷумҳурии Тоҷикистон зоҳир мегардад. Пешниҳод ва тавсияҳоро оид ба рушди низоми назорати дохилӣ метавон дар фаъолияти идоракуни корхонаҳои кишоварзии Ҷумҳурии Тоҷикистон истифода кард.

Дар қатори бартариятҳои қайдкардашуда, дар таҳқиқоти мазкур баъзе ҳолатҳои мубоҳисавӣ ва камбуҷиҳои муайяне низ ба ҷашм мерасанд.

Якум, беҳтар мебуд, агар унвончұ қоғилона ба рох монда шудані назорати дохилии корхонаҳои кишоварзиро тавассути усули рейтингі дар автореферати худ баҳодиҳӣ мекард.

Дуюм, дар автореферат баъзе камбузихои стилистикий ва ороишӣ дидо мешавад.

Эрдхой таъкидшуда ва ҳолатҳои мубоҳисавии зикргардида арзиши мусбӣ ва умумии кори иҷрогардидаро паст намекунанд ва хусусияти тавсиявӣ доранд. Таҳқиқот мавзуи аҳамиятнокро дар бар гирифта, вазифаҳои гузашташуда иҷро гардидаанд. Даствардҳои илмии барои ҳимоя ироагардида, хулосаю пешниҳодҳои асоснокшуда эътиимодбахш буда, бо навоварии илмӣ фарқ мекунанд ва тасаввуроти муҳаққиқонро оид ба рушду такмили низоми назорати дохилӣ дар корхонаҳои кишоварзӣ васеъ месозанд, ки ба талаботи тартиби додани дараҷаҳои илмӣ мувоғиқанд.

Аз рӯйи автореферат, кори диссертационии тақризшавандар мавзуи «Рушди низоми назорати дохилӣ дар раванди идорақуни фаъолияти корхонаҳои кишоварзӣ» (дар мисоли Ҷумҳурии Тоҷикистон), ба таври мустақилона анҷомёфта буда, аз рӯйи натиҷаҳои назариявӣ ва амалии худ ҷавобгӯи талаботи бандҳои 31, 33, 34, 35 “Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ” мебошад, ки бо қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, таҳти №267 тасдиқ шудааст. Бинобар ин арзанда аст, ки ба муаллифи он Ҳукматов Д.Җ. - дараҷаи илмии номзади илмҳои иқтисодӣ аз рӯйи ихтисоси 08.00.08 – Баҳисобигирӣ мухосибӣ ва аудит дода шавад.

Муқарриз:

мудири кафедраи баҳисобгирии муҳосибии

Донишгоҳи давлатии Бохтар ба номи Н. Ҳусрав

номзади илмҳои иқтисодӣ, дотсент

Мирзозода М.Ш

Имзои Мирзозода М. Ш .ро тасдиқ мекунам:

Сардори шульбай кадрҳо ва корҳои маҳсусӣ

Донишгоҳи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон

ба номи Н. Хусрав

Шукурзода Ч. А.

Суроға: 735140, Ҷумхурии Тоҷикистон, ш. Боҳтар, кӯчаи Айнӣ, 67

Тел: (+992) 555-51-92-92.

E-mail: mehridinmirzozoda@gmail.com